■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی‌ایران ■ مدیر مسؤول: مهدی عرفاتی ■ سردبیر: روحا... رجایی

جام جم

■ شاپا: ISSN۱۷۳۵-۳۶۳۷
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰ - ۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۲۲۲۶۲۵۲
■ سازمان شهرستان‌ها: ۴۵۸۹۷ ■ کد پستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۴۴۴۲۲۹۳۰ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ روابط عمومی: ۲۲۲۶۲۱۴۲
■ چاپ: به صورت همزمان در تهران و شهرستان‌ها (چاپخانه‌های روزنامه جام جم)

شنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۹ | ۲۲ رمضان ۱۴۴۱ | ۲۰ صفحه | سال بیست و یکم - شماره ۵۶۶۱ | استان تهران و البرز ۲۰۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۰۰۰ تومان | Saturday - 2020 May 16

حدیث روز: بحارالانوار

گشاده‌رویی خصلت آزاد مرد است.

امام علی(ع)

پلک احساس: سعدی

خواهی چو روز روشن دانی تو حال من
از تیره شب بپرس که او نیز محرمست

دعای روز بیست و دوم ماه مبارک رمضان

اللهمّ افتَحْ لی فیهِ أبوابَ فِضلِکِ وأنزِل علیّ فیهِ بَرَکاتِکِ وَوَفِّقنی فیهِ لِموجِباتِ مَرْضاتِکِ واسکِنی فیهِ بُحبوحاتِ جِناتِکِ یا مُجیبَ دَعوَةِ المُضطَرّین.

خدایا بگشا به رویم در این ماه درهای فضلت وفرود آر برایم در آن برکاتت را وتوفیقم ده در آن برای موجبات خوشنودیت ومسکنم ده در آن وسطهای بهشت ای اجابت کننده خواسته ها ودعاهای بیچارگان.

اوقات شرعی:
اذان ظهر: ۱۳/۰۱ | غروب آفتاب: ۲۰/۰۴
اذان مغرب: ۲۰/۲۴ | نیمه‌شب شرعی: ۰۰/۱۱
اذان صبح (فردا): ۴/۱۹ | طلوع خورشید (فردا): ۵/۵۸

پیش‌بینی آب و هوا یکشنبه

تهران	اهواز	بندرعباس	بیرجند	تبریز	رشت	زاهدان	یزد
۱۸ / ۳۲	۲۵ / ۴۴	۲۶ / ۳۷	۱۲ / ۲۹	۱۱ / ۲۸	۱۴ / ۲۶	۱۶ / ۳۱	۲۰ / ۳۴

امروز در تاریخ:

- درگذشت محمدتقی بهجت فومنی، عارف و مرجع تقلید (۱۳۸۸ ش)
- افتتاح نخستین بازار سهام در وال استریت نیویورک (۱۱۷۱ م)

گفت‌وگو با طراح بوستان آب و آتش درباره تونل کندوان

جریان زندگی در دل کوه‌های البرز

امروز تونل کندوان ۸۲ ساله می‌شود. اولین و قدیمی‌ترین تونل ایران که یکی از زیبایی‌های جاده چالوس هم هست، تونلی که هم میراث تاریخی است و هم نوستالژی بسیاری از ایرانی‌ها. اگر پای صحبت قدیمی‌ترها که حالا پا به سن گذاشته‌اند، بنشینی حتما برایت می‌گویند که یکی از ماندگارترین خاطره‌هایشان این است که رفته‌اند، جاده چالوس و برای اولین بار از تونل کندوان رد شده‌اند و هنوز هم اگر با آنها همسفر شوی، نزدیک تونل کندوان که می‌شوی، با همان هیجان اولیه می‌گویند: «هیس... الان وارد تونل می‌شویم...» و اگر نگاهشان کنی، حتما در چشمانشان همان برق اولیه را می‌بینی. همان شگفتی و ته ذهنشان همان سؤال اولیه که چطور ۸۲ سال قبل بدون هیچ ابزار و تکنولوژی پیشرفته‌ای دل کوه را حفر کرده‌اند تا جاده از آن عبور کند... با مهندس مهرداد مال عزیزی که طراحی پارک آب و آتش تهران را در کارنامه خود دارد هم‌صحبت شدم تا درباره اهمیت تونل کندوان برایمان بگوید.

طاهره آشیانی
روزنامه‌نگار

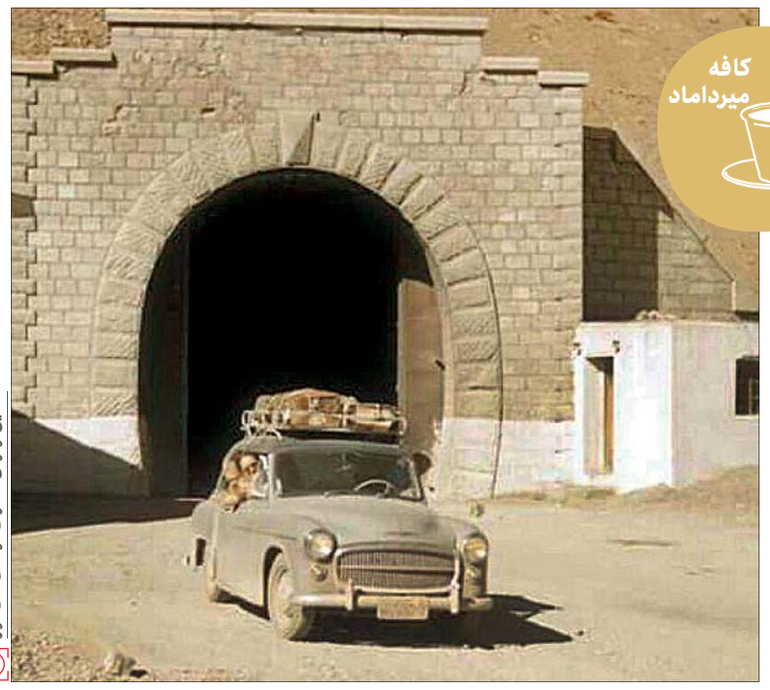

نمایی از تونل کندوان در سال‌های دور

در ایران تونل‌های طولانی و زیادی ساخته شده، اما چرا تونل کندوان به یک خاطره جمعی تبدیل شده و نسل‌های زیادی به این تونل علاقه‌مندند؟

تونل کندوان به عنوان یک پروژه جاده‌ای و پل ورسک به عنوان بخشی از مسیر راه‌آهن ایران، دو نماد برای آغاز توسعه در ایران است. هر دو این پروژه‌ها از دل طبیعت عبور کرده‌اند، اما به آن آسیب نزده‌اند. این روزها که ملاحظات محیط‌زیستی برای پروژه‌های عمرانی به دغدغه تبدیل شده، اهمیت تونل کندوان و پل ورسک بیشتر به چشم می‌آید. تونل کندوان زمانی کلنگ زده شد که این تفکر شکل گرفته بود که مسیر کرج به چالوس باید کوتاه شده و در همه طول سال بتوان در آن تردد کرد قبل از حفر تونل کندوان حدود پنج، شش ماه از سال جاده چالوس به دلیل برف و بوران غیرقابل تردد بود. در سال ۱۳۱۴ بود که ساخت تونل شروع شد و سه سال طول کشید که به اتمام برسد. این زمان برای تونل سواره‌رو، زمان معقول و تا حدودی یک رکورد به شمار می‌آمد، چون علم و دانش جاده و پل‌سازی در تمام جهان در ابتدای راه بود. شاید به همین دلیل است که این تونل شکل یادمانی به خود گرفته است. تونل کندوان از یک جهت دیگر هم اهمیت دارد؛ این تونل کمترین آسیب را به طبیعت و اقلیم ارتفاعات البرز وارد کرده است. همه اینها باعث شده که تونل کندوان بین مردم اهمیت پیدا کند.

تونل کندوان یکی از اولین‌های ایران هم هست، شاید همین اولین بودن هم باعث اهمیت این تونل شده است؟

خیلی از اولین‌های کشور ما متاسفانه یا از بین رفته‌اند یا در حال نابودی هستند. رسانه‌ها هم خیلی از اولین‌ها را مورد توجه قرار نمی‌دهند. اولین‌هایی در ذهن مردم ماندگار می‌شوند که بارگذاری آنها ادامه داشته باشد و مردم از آنها استفاده کنند. تونل کندوان هرچند ۸۲ ساله شده، اما هنوز مردم از آن استفاده می‌کنند. هنوز آزادراه تهران - شمال، نتوانسته جایگزین آن شود؛ حتی تونل شش کیلومتری که با پیشرفته‌ترین تجهیزات ساخته شده. تونل کندوان هر چند سالمند است، اما هیچ‌کس به بازنشستگی آن فکر نمی‌کند...

زیبایی جاده چالوس هم سن بازنشستگی تونل کندوان را بالاتر برده.

این را باید به حساب دانش و بالا رفتن شعور اجتماعی مردم گذاشت. این که قدر یک پروژه دست‌ساز را بدانند و به این نکته پی ببرند که این تونل در زمانی ساخته شده که ماشین‌های راهسازی و تونل‌سازی پیشرفته وارد پروژه‌های عمرانی نشده بود. در این شرایط جنبه تاریخی تونل اهمیت پیدا می‌کند و این که تونلی ساخته شده، اما محیط‌زیست را از بین نبرده. از طرفی با ساخت این تونل ارتباط دو اقلیم و فرهنگ برقرار شد و باعث اتفاقات مهم سیاسی و اجتماعی و اقتصادی بین مازندران و تهران شد. تونل کندوان راه رسیدن به پایتخت را کوتاه و همیشگی کرد و باعث تغییراتی شد که توسعه ایران را در پی داشت. این که رسانه‌ها درباره تونل کندوان می‌نویسند و توجه مردم را به این تونل و تغییراتی که به وجود آورد جلب می‌کنند هم یکی از شگفتی‌های تونل کندوان است.

تونل کندوان یکی از زنده‌ترین تونل‌های ایران است، هنوز هم از گوشه و کنار این تونل آب می‌ریزد و چه خوب که بازسازی‌اش نکرده‌اند که این زیبایی‌ها را از آن بگیرند.

در زمان ساخت تونل کندوان روزانه حدود ۲۰۰ لیتر آب از چشمه‌های اطراف تونل به داخل آن سرازیر می‌شد. یعنی جنبه‌های طبیعی تونل خیلی قوی‌تر و زیباتر از جنبه‌های مهندسی آن است

تکنولوژی تونل‌سازی و تعریض تونل بسیار ساده و روان شده است. در یک سال شاید بتوان بیشتر از ده کیلومتر در مسیرهای صعب‌العبور تونل ساخت یا تونل‌های قدیمی از تعریض و بازسازی کرد، اما تونل کندوان باید به همین شکل محافظت شود. تونل کندوان روی گسل خطرناک ساخته شده و در زلزله رودبار هم تونل آسیب دید و کشته گرفت. می‌توان این تونل را با تزریق بتون به تونلی بی‌جان تبدیل کرد، اما زیبایی و قدمت تونل کندوان در همین زنده بودن آن است. این که وقتی از داخل آن عبور می‌کنی همه اقلیم و فضای طبیعی البرز را حس می‌کنی. در زمان ساخت تونل روزانه حدود ۲۰۰ لیتر آب از چشمه‌های اطراف تونل به داخل آن سرازیر می‌شد. یعنی جنبه‌های طبیعی تونل خیلی قوی‌تر و زیباتر از جنبه‌های مهندسی آن است. تونل‌هایی که امروزه ساخته می‌شوند، همه زیبایی‌های طبیعی را از بین می‌برند تا یک تونل زیبا و سیمانی بسازند. همه اینها ما را به این نتیجه می‌رساند که اگر قرار است در دل کوه‌ها تونلی ساخته شود، اقلیم، طبیعت و جغرافیا هم در نظر گرفته شود و درست مثل تونل کندوان زمانی که از تونلی در هر مکانی عبور می‌کنی، طبیعت و اقلیم آن را هم حس کنی. این را هم بگویم تونل‌های امروزی نه تنها جان ندارند که باعث نابودی اقلیم طبیعی آن منطقه هم می‌شوند.

با همه اینها که گفتید، آیا دغدغه این که تونل کندوان به عنوان میراث فرهنگی حفظ شود، وجود دارد؟

حتما وجود دارد و مسؤولان فرهنگی و میراث فرهنگی درصددند هستند که این تونل به عنوان میراث ملی ثبت شود، اما به نظرم چیزی که این دغدغه را بیشتر کرده و مسؤولان را نسبت به قضیه حساس‌تر می‌کند، رسانه‌ها هستند. این که تونل کندوان نباید قاطی سیاست شده و به عنوان یکی از اولین‌ها، زیباترین‌ها و دوست‌داشتنی‌ترین پدیده‌های ایرانی باید حفظ شود. تونل کندوان را نباید به نحوی بازسازی یا تعریض کرد که ماهیت طبیعی و دست‌ساز بودن آن از بین برود. به نظرم اگر آزادراه شمال به طور کامل به بهره‌برداری برسد، اگر برای عبور از تونل آن در ابتدا مردم صف بکشند باز هم نگاه مردم به سمت جاده چالوس و تونل کندوان است، چون این مسیر جان دارد و جان مسافران را تازه می‌کند.

بیوک میرزایی، بازیگر فیلم حادثه در کندوان

یک داستان واقعی

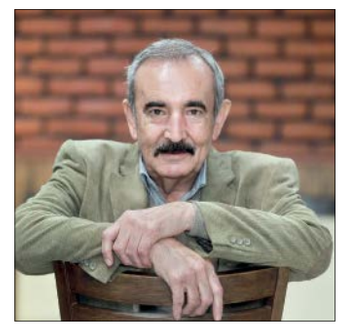

بیوک میرزایی، متولد جنوب شهر تهران است. سال ۷۴ که مرحوم جهانگیری فیلم «حادثه در کندوان» را ساخت، یکی از نقش‌های این فیلم را به بیوک میرزایی داد. این فیلم تنها فیلم ایرانی است که بر اساس یک اتفاق واقعی و با محور تونل کندوان ساخته شده است.

میرزایی درباره این فیلم می‌گوید: داستان فیلم واقعی بود. سال‌ها قبل یک گروه سارق در تونل کندوان به شیوه‌ای بدیع دست به سرقت می‌زدند و دار و ندار خودروهایی را که از تونل عبور می‌کردند، می‌بردند.

قدیم‌ها قبل از این که تونل کندوان عریض شود، تونل یکطرفه بود و خودروها زمان‌بندی شده می‌توانستند از تونل عبور کنند، مثلا نیم‌ساعت خودروهای این طرف جاده وارد تونل می‌شدند و نیم ساعت بعد خودروهای آن طرف جاده. سارقان از همین زمان‌بندی استفاده می‌کردند و وقتی خودرویی مدل بالا وارد تونل می‌شد، هر دو سمت تونل را می‌بستند و خودرو و اموالش را به سرقت می‌بردند. آقایان چنگیز وثوقی، فتحعلی اویسی، رضا صفایی‌پور و من، نقش سارقان را بازی می‌کردیم. حادثه در کندوان، فیلمی اکشن بود که در زمان خودش خوب فروخت.

میرزایی در پاسخ به این سوال که خود شما کی برای اولین بار از تونل کندوان عبور کردید، گفت: بعد از انقلاب بود و شاید ۲۲ یا ۲۳ ساله بودم. وصف این تونل را زیاد شنیده بودم، اما شرایط طوری نبود که بتوانم به جاده چالوس بروم و تونل کندوان را ببینم. یادم هست آن زمان هم مثل الان اول تونل کندوان آش‌فروشی بود، البته مثل امروز رستوران نبود و چادرهایی کنار جاده بود که در آنها آش می‌فروختند. آش کندوان به اندازه خود تونل کندوان قدمت دارد و معروف است.

کافه میرداماد

مقطع حساس کنونی

پسرعموها و دخترعموها و عوض شدن زمانه

(قسمت اول)

امید مهدی‌نژاد
طنزنویس

در روزگاران قدیم در یکی از شهرهای ناحیه جنوبی دو برادر زندگی می‌کردند که اولی هفت پسر و دومی هفت دختر داشت. برادر اول همواره برادر دوم را مورد ریشخند قرار می‌داد که هفت دختر دارد و یک دانه پسر هم ندارد و برادر دوم همواره از این ماجرا ناراحت بود. یک روز وقتی پدر دخترها خسته از کار روزانه و طعنه‌های برادرش به خانه برگشت، یکی از دخترها به او گفت: ددی جان چی شده؟ پدر دخترها گفت: امروز عموی‌تان بار دیگر مرا بابت این که هفت تا دختر دارم و یک دانه پسر هم ندارم مورد تحقیر قرار داد. دختر گفت: ای پدر، زمانه دارد عوض می‌شود اما برای عمو فکری دارم. پدر گفت: چه فکری؟ دختر گفت: به عمو بگو اجازه بدهد یکی از ما و یکی از شاه‌پسرهای او تنهایی به سفر برویم و ببینیم کدام‌مان از پس خودمان برمی‌آییم. پدر دخترها اول نپذیرفت اما دوم پذیرفت و این پیشنهاد را با پدر پسرها در میان گذاشت. پدر پسرها نیز که مطمئن بود دخترها یک مشت چولمن و قرتی هستند، قبول کرد. هفته بعد یکی از دخترها و یکی از پسرها کوله‌بار سفر بستند و به راه افتادند. در راه به یک دوراهی رسیدند که یک طرف آن «راه بی‌برگشت» و طرف دیگر آن «راه زودبازده» بود. پسر از راه زودبازده رفت و دختر از راه بی‌برگشت و قرار گذاشتند یک سال دیگر همدیگر را همان جا ملاقات کنند. دختر رفت تا به شهری رسید که در آنجا کارهای تولیدی و خدماتی رونق داشت. پس اسبش را فروخت و چند دست لباس مردانه خرید و اتاقی کرایه کرد و در رستورانی به کار مشغول شد. دختر با پشتکار زیاد کار در رستوران را ادامه داد به طوری که ظرف ده ماه از ظرفشویی ساده به سرظرفشویی و سپس سرنظافتچی و سپس گارسونی و سپس دستیاری آشپز و در نهایت آشپزی رسید. روزی مالک رستوران که مرد جوانی بود و از علاقه و پشتکار دختر خوشش آمده بود، او را به دفتر خود فراخواند و گفت: می‌خواهم تو را به عنوان سرآشپز رستوران منصوب کنم...

مرور با عبور
جام جم ۲۰ سال قبل

رنگ خدا در ژاپن

به دنبال موفقیت‌های فیلم «رنگ خدا» ساخته مجید مجیدی در سطح جهان، فیلمی که از پشت صحنه این فیلم تهیه شده در تلویزیون ژاپن به نمایش درآمد. این فیلم مستند همزمان با اکران رنگ خدا در سینماهای ژاپن از تلویزیون رسمی ژاپن روی آنتن رفت. فیلم پشت صحنه رنگ خدا را مسعود مددی ساخته است. (صفحه ۳)

گفت‌وگو با احمد عزیزی

اولین فیلمی که دیده‌اید؟ گدایان در تهران که بعد از دیدن آن من هم جزو گدایان تهران شدم.
بهترین کتابی که خوانده‌اید؟ قرآن و بلافاصله، نهج‌البلاغه. کلام علی، موجز، عاشقانه و عارفانه و فیلسوفانه و کلید اصلی گنجه قرآن است.
چه موسیقی را بیشتر دوست دارید؟ صددرصد کلاسیک و سنتی چه در غرب چه در شرق.
فرزندتان از شغل شما راضی است؟ خانم، ابوالفضل از شغل من راضیه؟ (مکث) نمی‌دانم باید بپرسم.
یک تعریف از تلویزیون؟ دریچه هر روز
بهترین سریال تلویزیونی؟ سریال امام علی(ع).
بهترین نمونه عشق در ادبیات؟ مولانا و شمس.
اگر ده میلیون تومان داشته باشید اولین چیزی که می‌خرید، چیست؟ یک صندلی (صفحه ۶).

محمدرضا شریفی‌نیا در نقش زن کولی

محمدرضا شریفی‌نیا، در نقش یک ز

شریفی‌نیا که او را در سریال نوروزی «ارثیه آقای نیکبخت» دیدیم، در حال حاضر مشغول بازی در فیلم «تندر» به کارگردانی مجید آشتیانی‌پور است که این روزها در گرگان فیلمبرداری می‌شود.
شریفی‌نیا درباره نقش‌اش در این فیلم گفت: در تندر نقش یک زن فالگیر را بازی می‌کنم که نقشی جذاب و دوست‌داشتنی است. «افسانه پوپک طلایی» دیگر فیلمی است که در آن بازی کرده‌ام که در نوبت اکران است. این فیلم را خسرو شجاعی کارگردانی کرده است. در سریال «کیف انگلیسی» هم بازی کرده‌ام که قرار است از تلویزیون پخش شود. (صفحه ۱۲)

«ام‌اس» بیماری زیبارویان

افراد مبتلا به بیماری ام‌اس به دلیل معلولیت مزمن، نیازمند همیاری اجتماع، مراقبت‌های ویژه و کمک‌های روحی و عاطفی هستند.
دکتر جمشید لطفی، متخصص مغز و اعصاب و رئیس انجمن ام‌اس ایران می‌گوید: افراد مبتلا به ام‌اس به دلیل انواع نشانه‌های جسمانی و اثرات ثانوی، مشکلات اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی ناراحتی‌های پریشان‌کننده‌ای را تجربه می‌کنند که گاه بدتر از کارافتادگی جسمانی است... بیشتر کسانی که به این بیماری مبتلا می‌شوند، افراد فرهیخته و تحصیلکرده هستند به همین دلیل در آمریکا می‌گویند بیماری ام‌اس، بیماری دختران تحصیلکرده و زیبارویان عاطفی است... منشأ این بیماری استرس و ویروس است... (صفحه ۷)

مالکیت خصوصی در فضا

اگر از زمین خسته شده‌اید، اگر هوای آلوده ناراحت‌تان می‌کند، اگر با همسایه‌هایتان سازگاری ندارید، اگر از زندگی در مکان‌های ناشناخته لذت می‌برید، شاید بتوانید صاحب یکی از سیارک‌های منظومه شمسی شوید. البته این کار به سادگی خرید خانه روی زمین نیست، اما اگر وضع به روال کنونی ادامه پیدا کند، شاید از این هم ساده‌تر شود. در آن هنگام حتما بنگاه‌هایی برای معاملات سیارک‌ها به وجود خواهند آمد تا سیارک خرید و فروش کنند، اجاره بدهند با آنها را برای رهن بگذارند... چند سال آینده جریان مالکیت فضایی شبیه ماجرای جویندگان طلا در کالیفرنیا می‌شود و برای آن قوانین مربوط به حقوق مالکیت تعیین خواهد شد... (صفحه ۸)

جام جم
روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
JAM-E-JAM Vol.1,No.16,TUE,MAY.16.2000
سه‌شنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۳۷۹ / ۱ صفر ۱۴۲۱ / سال اول / شماره ۱۶ / قیمت

دانش
مالکیت خصوصی در فضا
مشکلات ناشی از ویروس‌های کامپیوتری
در مریخ هم می‌توان نفس کشید

جامعه
«ام.اس» بیماری از بی‌ادبان ادب پیامبرزیم
هر ۳ دقیقه یک نفر به تهرانی‌ها افزوده می‌شود

رسانه
تبعید، قصه مردانی که طعم تلخ زندگی را می‌چشند
نیولاین در انبار «صنوبر»
تپش در شبکه یک
«رنگ خدا» در سینمای ژاپن

در ارزیابی شرایط امروز سیاسی کشور عنوان شد
خاتمی: توسعه ناموزون، امنیت ملی را متزلزل می‌کند
نابرابری، ناپایداری امنیت را به دنبال دارد
اکنون باید هم عناصر مساعد و هم عوامل نامساعد را در مسیر تقویت و تحکیم مقوله امنیت ملی بازشناسی کرد
امروز، امنیت از طریق استقرار کامل و حاکمیت قانون دوام و قوام می‌یابد
روشهای معمول برای حفظ امنیت ملی در کشورهای در حال توسعه پاسخگو نیست
صفحه ۲

شریفی‌نیا در نقش یک زن کولی!
صفحه ۱۲

لس آنجلس تایمز: «سیا» اسناد کودتای ۲۸ مرداد را افشا کند
صفحه ۲

کن؛ بزرگان سایه به سایه به دنبال «نخل طلایی»